

Utdanningsmelding for 2011

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, FoF
Universitetet i Bergen

I. Generell omtale av studietilbudet ved instituttet

Fagstudiet

FoF har i dag tre studieprogrammer:

- Masterprogram i filosofi, med studieretninger i filosofi og i idéhistorie (MAHF-FILO)
- Bachelorprogram i filosofi og idéhistorie med studieretninger i filosofi og idéhistorie (BAHF-FILO)
- Årsstudium i filosofi (ÅRHF-FILO)

I tillegg har vi en kursportefølje under SEVU (etter- og videreutdanning), samt et tilbud i fagdidaktikk. Vi er også med i Bachelorprogrammet i retorikk (BAHF-RET).

Examen philosophicum

Undervisningstilbudet ved ex.phil. er konsentrert rundt seminarmodellen. Nærmere 80 % av studentene velger å følge denne. Skoleeksamensstudentene har anledning til å følge forelesningsrekkene. Det tilbys tilpassede opplegg (bl.a. ulike pensa) ved de seks forskjellige fakultetene. Ca. 95 % av undervisningen avholdes på høsten.

Våren 2011 tilbød vi undervisning i vårsemester ved HF-varianten for siste gang. Studenttilfanget har gått ned år for år (tidligere har vi også lagt ned vårundervisningen ved PS og SV), og disse ressursene nyttes dermed best i høstsemesteret. I tillegg var høstsemesteret 2011 siste gang vi tilbød engelskvarianten av ex.phil.

Akademisk skrivning

Førstesemesteremnet Akademisk skrivning er obligatorisk og gir 10 studiepoeng. Undervisningen gis i form av fem samlinger ledet av en seminarleder. Studentene skriver i løpet av kurset en analyse av en akademisk tekst. To utkast kommenteres skriftlig av seminarleder på UiBs elektroniske innleveringssystem Kark før teksten til slutt leveres som eksamensbesvarelse.

II. Kvalitativ omtale av vedlagt studie- og studentstatistikk (utvalg):

1. Antall emner fordelt på nivå			
	2009	2010	2011
Bachelor/Års.	15	14	28
Master	9	9	9
Videreutd.	3	5	5
PPU	2	2	2

2. Gjennomføring og frafall for nye studenter H2011			
Program	Nye studenter H11	Registrert H11	Permisjon
ÅRHF-FILO	3	6	2
BAHF-FILO	36	58	4
MAHF-FILO	9	25	4

3. Studiepoengproduksjon pr. student		
Nivå	Studiepoeng pr. student 2010	Studiepoeng pr. student 2011
Lavere nivå	34.1	30.7
Masternivå	37.9	49.6
Videreutdanning	24.1	24.0

Masternivå

Vi har hatt et stigende *søkertall til masterprogrammet* (2009:17, 2010: 7, 2011: 9). I og med at vi nå har et eget bachelorprogram i filosofi, vil det være lettere å jobbe for å øke antall studenter som søker opptak til masterstudiet, noe vi vil satse sterkt på fremover.

Antall registrerte studenter viser en økning, noe som kan henge sammen med at vi hadde mange nye studenter i 2010 som har holdt seg på programmet, samt at flere fra det nå nedlagte bachelorprogrammet i historie- og kulturfag BAHF-HIKU har meldt overgang til BAHF-FILO. Samtidig har vi i perioder flere masterstudenter som studerer på deltid. I tillegg kommer permisjoner. Dette er faktorer som ikke kommer frem i statistikkene og som gjør tallene forholdsvis upresise.

Karakterstatistikken viser at relativt mange filosofistudenter får A. Vi ser ikke bort fra at dette kan være litt i overkant mange A-er og vil se nærmere på dette kommende år.

FoF *uteksaminerte* 16 mastergradsstudenter i 2011.

Bachelornivå

7 nye emner er blitt opprettet på bachelornivå. Noen av emnene er mer å regne som reviderte varianter av emner som var en del av BAHF-HIKU: FIL227 – Innføring i etikk, IDH111 - Innføring i den europeiske idéhistoria, IDH202 – Idéhistorie: teori og metode, FIL103 - Logikk, språk- og vitkapsfilosofi, FIL214 – Valgemne 4 i filosofi, KVIK205 – Kjønn og filosofi og SPIK250 – Fordypning i interkulturell kommunikasjon. Det siste kan ikke brukes i filosofi/idéhistorie-spesialiseringen og er mer å regne som et bestillingsemne til bachelorprogrammet i språk og interkulturell kommunikasjon (BAHF-SPIK)

Faglige tema som trekker færre studenter, og som samtidig primært er rettet mot våre egne filosofistudenter, tilbyr vi under våre åpne emnekoder (FIL211, FIL212, FIL213, FIL214, FIL301, FIL302, FIL303, IDH301 og IDH302). Dette for å ha et fleksibelt system som best mulig kan tilpasses lærernes forskningsområder og således sikre at den forskningsbaserte undervisningen blir ivaretatt. Dette er da også noe som understrekes som positivt i programsensorrapporten. FoF har i tillegg egne emnekoder på emner som inngår som obligatoriske i andre studieprogrammer. Dette gjelder per i dag *FIL105 Innføring i sinnfilosofi*, *LOG101 Gyldighet og konsistens i setnings- og predikatlogikk* (som begge inngår i Bachelorprogrammet i kognitiv vitenskap), *KVIK205* (som inngår i spesialiseringen i filosofi i Bachelorprogrammet i kjønnsstudier) og *SPIK250 Fordypning i interkulturell kommunikasjon* (inngår i Bachelorprogrammet i språk og interkulturell kommunikasjon)

Vi har også noen emner hvor vi har en 10-studiepoengsvariant og en 15-studiepoengsvariant, men hvor undervisningen for de to variantene er den samme. Dette for at studenter som tar 10- og studenter som tar 15-studiepoengsemner skal kunne innpasse emnene i sine respektive studieløp, ofte er dette studenter fra andre fakultet

FoF tilbyr *undervisning på engelsk*. Dette er imidlertid knyttet til enkelte tema som kommer inn under de åpne emnene våre.

Karakterstatistikken viser at karakterene på IDH-emnene er godt fordelt på karakterskalaen med flest studenter på C. Dette gjelder langt på vei også filosofiemnene på 100- og 200-nivå, selv om nivået her ligger et lite hakk høyere enn på idéhistorie.

Vi hadde 40 *plasser* på BAHF-FILO, det var 53 kvalifiserte søkere, og 36 nye studenter som startet på programmet høstsemesteret 2011.

Videreutdanning

Under Senter for etter- og videreutdanning (SEVU) sin administrasjon har FoF per dags dato en kursportefølje på 4 emner à 15 sp. under navnet "Norge som innvandringsland". I tillegg tilbyr vi fagdidaktikk i filosofi som gir undervisningskompetanse i skolefaget "Historie og filosofi.

Årsstudier

Nedgangen i *antall søkere* til årsstudiet i filosofi, regner vi med i all hovedsak skyldes at vi nå også har fått et eget bachelorprogram i filosofi og idéhistorie. Ser vi søkingen til de to studiene under ett underbygger det en slik tolkning.

Årsstudentene som ble tatt opp gjennom Samordna opptak (SO) for høsten 2011, har oppstart først i vårsemesteret 2012.

Examen philosophicum

Mens vi i 2010 ikke var i stand til å tilby seminarmodellen til alle studentene som ønsket det, var dette et marginalt problem 2011. Delvis skyldes nok dette en liten nedgang i oppmeldingstallene: H10 meldte 2410 studenter seg opp til ex.phil.; H11 2271. Ca. 80 færre meldte seg til seminarmodellen. Noe flere falt fra seminarmodellen H11 enn H10.

Det er relativt små forskjeller i karakterfordeling ved de forskjellige fakultetene sammenlignet med tidligere år. Karaktersnittet ved seminarmodellen samlet bikker hårfint over på B. Snittet ved ex.phil. totalt er C.

Samlet strykpersent ved ex.phil. var 7 %. Stryktallene ved seminarmodellen er fremdeles lave, 4 %. (Men disse tallene reflekterer ikke bortfallet gjennom ikke godkjente arbeidskrav i første emnedel. Imidlertid inkluderes avbrudd så lenge studentene har levert seminaroppgave i første emnedel.) Ved skoleeksamen er strykpersenten 20 %, noen persent lavere enn foregående år.

Akademisk skriving

Akademisk skriving undervises på høsten og våren. 95 % av studentmassen gjennomfører kurset i løpet av høstsemesteret.

Det reelle antallet studenter på Akademisk skriving er alltid et definisjonsspørsmål. Antall påmeldte overstiger alltid det antallet som møter på samlingene. Det kan være naturlig å gå ut fra det antallet studenter som leverer 1. utkast, og høsten 2011 var det 553 studenter. Av de 476 som gjennomførte var strykpersenten på 1,1 %.

III. Oppfølging av universitetsstyrets og fakultetets mål og prioriteringer 2011

a) Status for implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

Fagstudiet

Under ledelse av Claus Huitfeldt har hele lærerstaben ved FoF har deltatt i revidering og forbedringer av emneplanene generelt og læringsutbyttebeskrivelsene spesielt på emnene våren i 2011 (og arbeidet pågår kontinuerlig). Vi jobber nå videre med revideringer av læringsutbyttebeskrivelsene på programnivå, emneplaner på masternivå, samt de emneplanene som foreligger på engelsk.

Examen philosophicum

Alle emnebeskrivelene ved ex.phil. ble i løpet av 2011 revidert i tråd med de nye NOKUT-kravene. Disse trår ventelig i kraft høstsemesteret 2012. Det ble også lagt vekt på å formulere disse kort, men informativt, og slik at de gir oss en viss fleksibilitet.

Akademisk skriving

Akademisk skriving samkjører utarbeidelsen av nye læringsutbyttebeskrivelser med ex.phil. Faglig koordinator for Akademisk skriving har ansvaret for dette arbeidet.

b) Tiltak for studentaktiv forskning

Fagstudiet

Forskningsbasert undervisning står sentralt, særlig på 200- og 300-nivå hvor vi så langt det lar seg gjøre tilbyr undervisning innen tema/områder som de aktuelle lærere også driver forskning innen. Dette blir langt på vei muliggjort gjennom det vi omtaler som åpne emner (FIL211,212,213,214,301,302,303,IDH301 og IDH302).

På Durham-seminarene deltar våre masterstudenter sammen med PhD-studenter fra Durham. Tidvis har vi også med noen av våre egne PhD-kandidater. I forbindelse med reorganiseringen av forskningsgruppene som nå pågår, er et moment en bedre integrering av masterstudenter i gruppene. Dette for at studentene skal få et innblikk i hva det vil si å drive forskning innen et fag som filosofi. I tillegg har vi fokus på filosofifagets relevans for ulike problemstillinger i samfunnet ellers. Dette gjelder både på undervisnings- og forskningsiden.

c) Kvalitet i utdanning – forståelse av kvalitetsbegrepet, tiltak for å fremme kvalitet.

Fagstudiet

FoF jobber kontinuerlig med å forbedre tilbudet på både på bachelor- og masternivå. Det at vi har fått et eget bachelorprogram i filosofi og idéhistorie, gjør dette arbeidet langt enklere i og med at vi har langt bedre oversikt over studentene våre

Vi har gode erfaringer med obligatoriske aktiviteter på FIL111 og FIL112 for å sikre at studentene jobber jevnt og systematisk med studiene. Det ser ut til at dette er særlig viktig på de første fagemnene studentene tar.

FoF har tre emner som også bidrar til UiBs satsningsområde "Demokrati og rettsstat", IDH201 Politisk idéhistorie, FIL225 Moderne politisk teori og Toleranse og Pluralisme (blir tilbudt som tema under de åpne emnene) Alle emnene annonseres for studenter på ulike fag og fakultet.

Fra høsten 2011 har vi fått på plass nye evalueringsprosedyrer der vi følger en fast rotasjon og involverer både emneansvarlige, studenter og ledelsen i analysearbeidet.

Per i dag har vi et godt miljø blant våre bachelor- og masterstudenter, både faglig og sosialt. Våre studenter fikk i 2010 Læringsmiljøprisen og opprettet med midlene dette innbrakte sin egen filosofikafé, Hybris, som i 2011 hadde 8 samlinger på samlingstedet Landmark.

Instituttet har de siste årene tatt flere grep for å styrke den faglig-sosiale tilhørigheten. Fagutvalget har fått en egen post på instituttbudsjettet, og de har fått en egen spalte i vår internavis (FoF-bulletinen). I tillegg har instituttledelsen og representanter fra fagutvalget hatt jevnlig møter. Vi har tro på at dette vil styrke studentenes innflytelse på faget og deres opplevelse av tilhørighet. Våre årlige Durham-seminarer og de siste par årenes masterseminarer i Athen også med på å styrke faglig-sosialt samhold og tilhørighet blant masterstudentene. Athen-seminaret fikk både Spurvugleprisen og Ugleprisen i 2011 og dette er et tilbud som det vil bli satset sterkt videre på.

Instituttet har 12 studenter som er aktive i fagutvalget. Fagutvalget deltar i mellom annet i vurderingen av læringsutbyttebeskrivelsene og den generelle oppbygningen av studiet. De har blant annet fått i oppdrag å diskutere grunnutdanningstilbudet vårt (de obligatoriske emnene på 100-nivå).

I tillegg er alle kvinnelige masterstudenter og viderekommende bachelorstudenter invitert med i Bergensnettverk for kvinner i filosofi.

e) Studentgjennomføring på bachelornivå

Se punkt II.-Kvalitativ omtale av studie og studentstatistikk

f) Internasjonalisering.

Filosofi har Erasmusavtaler både for studenter og lærere i Frankrike (Paris 1 og 8), Tyskland (Berlin), England (Warwick, Durham og Southampton), Italia (Genova) og Polen. Vi har også to

Erasmusavtaler i Spania men disse er ikke opprettet av oss og er heller ikke avtaler vi bruker eller ønsker å bruke i fremtiden. Vi er også med i et Nordplusnettverk i filosofi.

Per i dag er det først og fremst masterstudentene våre som reiser på utveksling, selv om vi kan se en økende tendens blant bachelorstudentene. Til sammen hadde instituttet 4 studenter i 2011 som benyttet avtaler for internasjonalisering (ERASMUS, Bilateral, Kvotestudenter), tre utreisende og en innreisende.

Vi arbeider fortsatt med å kvalitetssikre eksisterende utvekslingsavtaler innen filosofi, samt utvikle nye avtaler både innen filosofi og idéhistorie. Vi ønsker at alle våre utvekslingsavtaler skal ha basis i fagmiljøets kontakter ved andre universitet. En del av de eksisterende avtaler vil bli faset ut, og vi vil opprette nye, spesielt innenfor aktive forskningsområder ved instituttet. I tillegg vil vi fokusere på land utenfor Europa, som Kina og USA. Vi vil også arbeide videre med utvekslingsavtaler for idéhistoriestudenter. Her tar vi først og fremst sikte på å få til et kontaktnett innen Norden. De siste årene har instituttet også tilbudt et masteremne i Athen innen antikkens filosofi. Dette har vært et populært tilbud, som uten tvil har bidradd til å styrke det faglig-sosiale miljøet blant våre studenter. Som nevnt over er dette et tilbud som vil bli videreført.

Instituttet tilbyr hvert semester minst to engelskspråklige emner.

IV. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer: fagstudiet

a) Ny evalueringsordning

Fagstudieutvalget vedtok 26.10.2011 følgende om ordningen for emneevaluering:

Den nye evalueringsordningen omfatter en vurdering av alle forhold som inngår i emnebeskrivelsen samt en vurdering av hvordan emnet fungerer i forhold til overordnede program. Tilbakemelding fra studentene innhentes gjennom en spørreundersøkelse ved slutten av semesteret. Data fra spørreundersøkelsen sammenfattes av administrasjonen og oversendes emneansvarlig, som lager utkast til evaleringsrapport både på bakgrunn av spørreundersøkelsen og egne vurderinger, med forslag til eventuelle tiltak. Utkastet danner basis for en samtale mellom faglærer, emneansvarlig, instituttleder og leder for fagstudieutvalget. Kopi av endelig rapport sendes fagstudieutvalget.

b) Lesesalsplasser for bachelorstudentene i Sydneplassen 12/13

På sikt vil Infosenteret for HF trolig bli flyttet til HF-bygget. Dette vil frigjøre en del plass som instituttet vil jobbe for at skal kunne tilfalle våre bachelorstudenter i form av lesesalsplasser. Det er også blitt vurdert andre løsninger. Det er instituttet sin overbevisning at en samling av våre studenter på samme sted vil være et positivt tiltak både faglig og sosialt

c) Programsensurering og vurderingsformer

Programsensor Dag Andersson avga den 5. desember sin programsensorrappport (se ePhorte 2011/95-5). Rapporten vurderte mellom annet studieopplegg, emner, pensum, undervisning, vurderingsordninger og evalueringer. I sammenheng med evalueringer ble viktigheten av oppretting av emneansvarlige påpekt. Disse er nå utnevnt og vil spille en nøkkelrolle i evalueringen av flere av våre emner og særlig emner som har fått eller skal få endret sin vurderingsform og/eller obligatoriske arbeidskrav. Det har vært en tendens til å erstatte særlig hjemme-eksamen og veiledet oppgave med skole-eksamen. Programsensor understreker at det er svært viktig at slike endringer blir fulgt opp med en evaluering av hvordan en slik omlegging virker inn på gjennomføringen av de ulike emnene, med tanke på både den faglige og pedagogiske siden av undervisningen. En gjennomgang av kriteriene for karakterfastsettelse vil også være viktig ved slike endringer.

d) Redegjørelse for bruken av ekstern sensur ved FOF for året 2011

I 2011 hadde vi for første gang programsensor for bachelornivå. Programsensor skulle også være ekstern sensor for en del utvalgte besvarelser på 100- og 200-nivå. De fleste studenter på 100- og 200-nivå ble sensurert av bare én eller to interne sensorer. Ekstern sensor ble benyttet på alle muntlige eksamener, på bacheloroppgaver og på 300-nivå. I sin rapport til instituttet sier programsensor blant annet: *"Etter å ha gått igjennom de utvalgte besvarelsene, har jeg ikke annet å bemerke enn at karaktergivningen har skjedd helt i samsvar med de vurderingskriteriene som gjelder."*

Høst 2011 gikk instituttet bort fra ordningen med at programsensor også skulle være medsensurerende kontrollør, altså ekstern sensor for utvalgte besvarelser for alle bacheloremnene. Vi gikk da over til å bruke ekstern sensor på alle besvarelser på 200- og 300-nivå. På 100-nivå ble det innført to interne sensorer. På 100-nivå har vi ikke noen muntlige eksamensformer.

e) Internasjonalisering

Se punkt III f.

f) Etter og videreutdanning

Se punkt II under avsnittet "Videreutdanning"

V. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer: Examen philosophicum og Akademisk skriving

Examen philosophicum

Instituttet oppnevnte H10 emneansvarlige ved de seks fakultetsvariantene, og disse startet opp sitt arbeid i 2011. Intensjonen er at disse skal være ansvarlige for det overordnede faglig-pedagogiske utviklingsarbeidet ved variantene. Det er utarbeidet en konkret liste med arbeidsoppgaver. De emneansvarlige inngår også i et nyoppnevnt ex.phil.-utvalg som starter sitt arbeid våren 2012. Dette utvalget vil erstatte det tidligere førstesemesterutvalget.

I høstsemesteret prøvde man ut en justert seminarmodell ved MO-varianten, som bl.a. bestod i sammenslåing av de to emnedelene. Studentene skrev dermed én større seminaroppgave istedenfor to mindre, men skrev også en øvingsoppgave i begynnelsen av semesteret. Forsøket må anses som vellykket, særlig siden både seminarledere og eksterne sensorer påpekte at studentenes skriftlige prestasjoner (seminaroppgaven er kjernen i opplegget) var bedre enn før, både faglig og selvstendighetsmessig. For denne varianten har man derfor søkt om permanent endring i emnebeskrivelsen, og instituttet vil vurdere å gjøre lignende endringer også ved andre varianter.

Evaluering: Det ble gjennomført elektroniske spørreundersøkelser overfor studentene ved alle fakultetsvarianter. Som vanlig er deltagerprosenten noe lav, men dersom disse er representative, får ex.phil. jevnt over bra evaluering. Evalueringene fanger opp noen ulike problemer ved de forskjellige variantene (f.eks. sviktende pensja), og disse vil det jobbes videre med. Studentevalueringene er også utgangspunkt for fakultetsvise evalueringsmøter med undervisningsstaben, slik at denne er orientert om utfordringene og tas med på råd.

Akademisk skriving

Undervisningslokaler: Om høsten har Akademisk skriving mellom 450 og 600 studenter, og seminarundervisningen skal ideelt sett foregå på Sydneshaugen skole. Noen av de undervisningsrommene vi bruker er egnet, andre er ikke store nok til grupper på opptil 33 studenter. Standarden på IKT-utstyret er noe varierende.

Høsten 2011 ble det gjennomført to evalueringer av Akademisk skriving; en studentevaluering og en seminarlederevaluering. Studentevalueringen ble gjennomført som elektronisk spørreundersøkelse på Mi side, mens seminarlederevalueringen foregikk muntlig. Høsten 2011 gjorde vi også en endring av undervisningsopplegget på Akademisk skriving. Tidligere har vi operert med blandede seminargrupper og har hatt som målsetting å legge vekt kun på generelle analytiske lese- og

skrivekunnskaper. Høsten 2011 ble studentene samlet i grupper basert på det instituttet som driftet programmet de var meldt opp på, og fikk i større grad jobbe med faglig relevante tekster. Av ulike grunner er dette en ordning vi ikke vil videreføre. Det ble også gjort et forsøk med digitale kompendium høsten 2011. Denne ordningen vil bli videreført.

PEK-prosjekter

I lys av diskusjonene om plasseringen i studieløpet av førstesemesteremnene, valgte instituttet i 2011 å ikke søke om nye midler for PEK-prosjektet Etikk og studiekvalitet. Dette prosjektet har det siste året vært intimt knyttet til førstesemesterstudiet ved HF. Neste steg i dette arbeidet er tettere, konkret samarbeid med fagmiljøene. Imidlertid er dette avhengig av en avklaring om plasseringen av emnene. Som del av samme PEK-prosjekt, utviklet instituttet også en prøvevariant av MN-varianten tilpasset biologistudentene. Dette prøves ut V12. Prosjektstatus ble presentert på UAs PEK-konferanse januar 2012.

Instituttet fikk 2011 også tildelt midler til PEK-prosjektet "Ex.phil. 2.0" som vil se nærmere på digitale plattformer i undervisningen, nærmere bestemt wiki-teknologi.

VI. Handlingsplaner

a) Styrking av læringsmiljøet

Se punkt III c.

b) Arbeid med akademisk redelighet i utdanningen

På emnet FIL304 - Utforming av prosjekt for masteroppgåve i filosofi er det nå lagt inn et opplegg der studentene følger kurs i regi av Universitetsbiblioteket. Disse kursene tar mellom annet opp kildebruk, sitering- og notasjonsteknikk og litteratursøking.

Reidar K. Lie
instituttleder

Ståle Melve
studiekonsulent
fagstudiet

Rune Falch
undervisningskoordinator
examen philosophicum

Birger Solheim
undervisningskoordinator
Akademisk skriving